

TSCHECHIEN

DR. HUBERT GEHRING
TOMISLAV DELINIC
ANNIK TRAUZETTEL

30. Mai 2010

www.kas.de
www.kas.de/tschechien

Volby v České republice: Odliv voličů stávajících stran, silný mandát nových stran

Sociální demokraté a ODS ztratili přes 10 procent / I přes vítězství ČSSD bude zřejmě utvořena středo-pravicová vláda / Nové síly, jasní vítězové / Šéf ČSSD Paroubek odstupuje / Křesťanští demokraté a Zelení neuspěli

Většina pro středové a pravicové strany

Jiří Paroubek, předseda a volební lídr ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny, vyšel znovu naprázdno. Jeho strana sice „aritmicky vyhrála“, ale zároveň také „strategicky prohrála“, analyzoval volby po oznámení výsledků 57letý ex-premiér o víkendu (viz tabulka v příloze).

Skutečně: S 22,08 procenty utrpěla jeho strana Pyrrhovo vítězství, když jen těsně předstihla Oobčanské demokraty (ODS) v čele s Petrem Nečasem s 20,22 procenty. Obě velké strany ztratily přes deset procent a pro sestavení vlády to Paroubkovi nakonec také nebude stačit. Byly to „malé strany“, které ho připravily o vítězství. TOP09, založená v minulém roce Karlem Schwarzenbergem a Miroslavem Kalouskem s heslem „tradice, odpovědnost a prosperita“, se prosadila s 16,7 procenty jako třetí nejsilnější strana před KSČM (11,27 procent).

Ještě pozoruhodnější byl ale výsledek zcela nové strany Věci veřejné (VV), která byla většinou pozorovatelů označována jako „neznámé uskupení“. VV se katapultovala do Parlamentu a získala 10,88 procent hlasů. Ačkoli lze tedy Paroubkovy sociální demokraty považovat za nominální vítěze voleb, zbývá jim kvůli nedostatečnému volebnímu potenciálu zřejmě znovu jen místo v opozičních lavicích. Nyní se jeví jako nejrealnější středo-pravicová koalice ODS, TOP09 a VV, neboť prozatímni

předseda ODS Petr Nečas (po odstoupení Mirka Topolánka) již vyloučil velkou koalici. První vyjednávání středo-pravicových stran se konala již tuto neděli. Ovšem sociální demokraté by mohli být jako nejsilnější frakce pověřeni jako první prezidentem Václavem Klausem vytvořením nové vlády. Ten zatím odmítl zveřejnit své stanovisko, oznámil ale, že k sobě pozve všechny předsedy parlamentních stran a poradí se o vzniklé situaci.

Volební účast byla s 62,2 procenty o něco málo nižší než v roce 2006.

Křesťanští demokraté a Zelení se nedostali do Parlamentu

Již předem se počítalo se spoluúčastí a vlivem křesťanských demokratů (KDU-ČSL) při sestavování nové vlády, ale zisk 4,4 procenta neumožní jedné z nejstarších politických stran v zemi další působení v Poslanecké sněmovně. Stejný osud postihnul také Stranu zelených, která ještě v roce 2006 znamenala pro mnoho občanů „novou naději“. V tomto roce Zelení zaostali s 2,44 procenty daleko za očekávanými a nedosáhnou ani na státní dotace, na které vzniká straně nárok při dosažení hranice 3 procent. Na ty se však může těšit SPO-Z – strana bývalého premiéra Miloše Zemana. Se 4,33 procenty dopadla překvapivě dobře. Stejně tak státní dotace připadnou i populisticky provokující Janě Bobošíkové, bývalé poslankyni Evropského parlamentu, která se svojí stranou

TSCHECHIEN

DR. HUBERT GEHRING
TOMISLAV DELINIC
ANNIK TRAUZETTEL

30. Mai 2010

www.kas.de

www.kas.de/tschechien

„Suverenita“ získala 3,67 procent a nechala Zelené daleko za sebou. Ačkoli byla její skutečná strana „Dělnická strana“ zakázána, mohla se extrémní pravice zúčastnit voleb jako „Dělnická strana sociální spravedlnosti“ a získala 1,14 procent.

Předsedové stran rezignují

Vzhledem ke špatným výsledkům se večer snesla celá smršť demisí. Zahájil ji mladý předseda Strany zelených a bývalý ministr školství Ondřej Liška. Jeho strana stojí nyní s ohledem na katastrofický výsledek voleb před zatěžkávací zkouškou. Miloš Zeman vybudoval pro svou stranu díky dosažené státní podpoře minimálně bázi pro střednědobou činnost. Přesto oznámil svou demisi. Dosažení svého nejspíš osobního cíle, totiž vzít šéfovi sociálních demokratů Jiřímu Paroubkovi nějaká rozhodující procenta k vytvoření vlády v levém spektru, si 65letý politický lišák bezpochyby vychutnává .

Paroubek naproti tomu rezignoval ještě večer. Před volbami oznámil, že každý výsledek „pod 30 procent“ je porážkou sociálních demokratů. Nyní přiznal tuto porážku („Česi zvolili pravicovou koalici“) a odstoupil „z osobních důvodů“. Jak se sám vyjádřil, zůstane ale na základě svého „silného mandátu v Ústí nad Labem“ jako poslanec v Parlamentu. Jestli byly tyto důvody skutečně tak osobní, zůstává nejasné. Analytici však poukazovali v této souvislosti na prohlášení představitelů VV, že v „žádném případě nechtějí spolupracovat se sociálně-demokratickou stranou pod Paroubkovým vedením“. Proto můžeme vycházet z předpokladu, že narychlo svolané předsednictvo ČSSD vyvinulo silný tlak na dosavadního opozičního vůdce, aby ještě zachovalo minimální šanci na vytvoření koalice s VV za tolerance komunistů.

Svobodova mise ztroskotala

Protože nejen sociální demokraté pevně počítali s dalším možným koaličním

partnerem – s křesťanskými demokraty. Ledové ticho vládlo v sobotu večer v mezitím již prořídých řadách KDU-ČSL, která byla v Parlamentu zastoupena již od dob I. republiky. Téměř apaticky oznámil Cyril Svoboda, ministr několika vlád od vzniku České republiky, svou rezignaci na post předsedy strany. „Všechny stávající strany zčásti masivně prohrály, zda ODS, ČSSD nebo také my – jen jsme již nemohli ztrátu rozhodujících procent kompenzovat“, řekl 53letý Pražák, který byl při své vlastní kandidatuře v Hradci Králové dokonce prostřednictvím preferenčních hlasů předstižen číslem tři na kandidátce KDU-ČSL, Jiřím Veselým. Jen těsně se tak prosadila KDU-ČSL s 3,79 procenty v Hradci Králové, známém jako centru křesťanských demokratů, před silnými "outsidery" SPO-Z a „Suverenitou“. Odstaven na šesté místo zůstal Svoboda se svou stranou v tomto regionu za celorepublikovým výsledkem své strany.

Křesťanští demokraté stojí před nejistou budoucností

Jaká bude budoucnost křesťanských demokratů, majících dlouholetou tradici, má ukázat narychlo svolaný sjezd strany v červnu. „KDU-ČSL zůstane i po této porážce tím, čím byla – jedinou křesťansko-demokratickou stranou v České republice“, odmítl Svoboda otázky médií s ohledem na nebezpečí rozpadu strany. „Sice již nejsme zastoupeni v Poslanecké sněmovně, přesto ale máme frakci v Senátu a v regionech silné starosty, kteří vykonávají každodenně skvělou práci. Na tom budeme stavět a přesvědčovat voliče, že jsme dobrou, dlouhodobou alternativou.“ Svobodovi, zvolenému do čela strany teprve v květnu loňského roku po rozporuplném Jiřím Čunkovi, je z vlastních řad vyčítáno, že působí silně centralisticky a že zanedbává konzervativní křídlo strany. Jeho poznámka, že by volby jistě probíhaly jinak, kdyby se konaly v původním termínu v říjnu 2009, je vzhledem k aktuálnímu vývoji zbytečná.

TSCHECHIEN

DR. HUBERT GEHRING
TOMISLAV DELINIC
ANNIK TRAUZETTEL

30. Mai 2010

www.kas.de
www.kas.de/tschechien

Češi využívají preferenčních hlasů

Již volební boj to ukázal: Čeští občané by chtěli změnu – příliš dlouho jsou „stále stejné tváře a hlavy“ aktivní v politice, jak je často slyšet v rozhovorech. A skutečně: Při pohledu na včerejší vlnu rezignací je nakonec pouze Vojtěch Filip, předseda komunistů, posledním, kdo zůstal ve své funkci od roku 2006. Mirek Topolánek musel opustit svou pozici předsedy ODS ještě před volbami kvůli spornému interview. Jiří Paroubek, Cyril Svoboda a Ondřej Liška rezignovali včera. A sám veterán české politiky a dřívější ministr vnitra Ivan Langer již není členem Parlamentu. Veřejností negativně vnímaný, stále ještě úřadující místopředseda ODS se propadl ve svém domácím volebním obvodu z prvního na šesté místo a nedosáhl tak na jeden ze dvou zdejších mandátů ODS v důsledku systému preferenčních hlasů.

Systém preferenčních hlasů zahýbal kandidátkami jednotlivých stran v celé zemi. Nejvíce preferenčních hlasů získal všeobecně oblíbený Karel Schwarzenberg (TOP09) - 46.000. Jiní kandidáti si tímto způsobem vybojovali svůj mandát z dolních příček kandidátních listin. Tímto způsobem získal poslanec ODS Marek Benda poslední, šestý mandát v hlavním městě Praze, přičemž sám kandidoval na sedmáctém místě. Oblíbený jihomoravský ex-hejtman Stanislav Juránek získal pro svoji KDU-ČSL 15.754 přímých hlasů a ocitl se tímto mezi sedmi nejoblíbenějšími politiky v celé zemi. S ohledem na selhání KDU-ČSL však nebude mít jeho osobní úspěch žádný velký užitek. Mohl by mít však vliv na budoucí vnitrostranický vývoj v KDU-ČSL po rezignaci Cyrila Svobody. Díky preferenčním hlasům získali čeští voliči možnost volit svoje osobní favority. Pozorovatelé vidí v selhání a špatném výsledku Ivana Langera potrestání ze strany voličů. Totéž se týká pražského primátora Pavla Béma (ODS), který spadl z druhého místa na čtvrté. Oba byli v minulosti veřejností opakovaně spojováni

se spornými rozhodnutími na vládní úrovni i na pražském magistrátu. Naproti tomu se tak mohli na základě svého regionálního působení prosadit celostátně méně známí kandidáti. Často to v letošních volbách znamenalo silný mandát. V mnoha případech je tak skutečně možné mluvit o zcela nových tvářích na české politické scéně.

Kdo jsou Věci veřejné?

O náladu se v první řadě v předvolebním boji postarala strana „Věci veřejné“ svými výzvami „Pryč s dinosaury“ a „Chceme změnu“. Strana, která sama vznikla téměř z ničeho. Ještě v létě loňského roku téměř neznámá strana získává ad hoc 24 mandátů v Poslanecké sněmovně z 200 možných a nyní se stává jazýčkem na vahách při tvorbě vlády. Avšak ještě po samotném oznámení volebních výsledků a potvrzení úspěchu VV, nemohli experti a volební komentátoři o této straně nic říci. Symptomaticky působilo interview, při kterém reportér musel jméno místopředsedkyně strany Kateřiny Klasnové přečíst nejdříve z papírku. Strana, která o sobě tvrdí, že je stranou přímé demokracie, je vedena bývalým televizním reportérem Radkem Johnem a za svůj hlavní úkol považuje boj s korupcí. Je ironií, že právě John je částí obyvatelstva s tématem korupce často spojován. Rovněž pozadí strany je nejasné a je obtížné najít v okruhu strany známější tváře a stejně tak nejasné je i financování strany. První komentáře k pravděpodobné spoluúčasti ve vládě svědčí o nejistotě a pochybnostech, zda bude oněch 24 mandátů stabilních a zda loajálně zůstanou ve vládním táboře. John sám již následně poskytl některá překvapivá interview. Již včera zaskočil přítomné novináře odpovědí na otázku, kdo se za stranu zúčastní koaličních vyjednávání: „Moji straniční přátelé na Moravě a ve Slezsku mi snad prominou, ale koaliční jednání jsou záležitost, ve které jde o minuty. Dlouhé cesty k jednáním si teď proto nemůžeme dovolit.“ Členové vyjednávacího týmu

TSCHECHIEN

DR. HUBERT GEHRING
TOMISLAV DELINIC
ANNIK TRAUZETTEL

30. Mai 2010

www.kas.de
www.kas.de/tschechien

budou v první řadě pocházet z blízkého okolí.

TOP09 třetí nejsilnější stranou

Miroslav Kalousek, mnoha pozorovateli považovaný za „nejprofesionálnějšího politika České republiky“, přivedl svůj osobní projekt nové strany k velkému úspěchu. Po svém vystoupení z KDU-ČSL zformoval během velmi krátké doby silnou stranu a získal nejpopulárnějšího politika České republiky Karla Schwarzenberga jako předsedu strany. Vzhledem k vzájemným agresivním útokům ODS a ČSSD nemusela TOP09 pro získání voličů udělat nic jiného, než vyzařovat klid a stabilitu. O vstupu strany do Poslanecké sněmovny nebylo vlastně žádných pochyb. Vzhledem k mezitím stagnujícím preferencím a nově vzniklé konkurenci v podobě strany VV však vyvstávala otázka, kolik prostoru zůstane bývalému ministrovi financí Kalouskovi. Nakonec se však 49letý politik dočkal velkého úspěchu. Nejen proto, že TOP09 svým přesvědčivým výsledkem 41 z 200 mandátů získala silnou pozici v Parlamentu, ale i proto, že dlouholetý Kalouskův rival v KDU-ČSL Cyril Svoboda utrpěl těžkou porážku. Nyní se bude Kalousek připravovat na výběr svého týmu pro koaliční vyjednávání o podobě budoucí vlády. Je jisté, že při tom bude sázet na Karla Schwarzenberga, který by znovu mohl převzít Ministerstvo zahraničních věcí, ačkoli nejsou považováni za nejbližší přátele. Úspěch však spojuje. Již v prvních dnech existence TOP09 uzavřené partnerství s oblíbenými regionálními starosty přispělo zajisté velkým dílem k tomu, že TOP09 bodovala i "u mladých lidí a nepřenechala je extremistům a populistům", jak konstatoval předseda strany Karel Schwarzenberg. Skutečnost, že se straně 20 let po roce 1989 podařilo vytlačit komunisty ze třetího místa, bylo pro 72letého předsedu velkým zadostiučiněním.

Volici trestají velké strany

Vedle Zemanovy strany je to jistě především strana VV, která připravila sociální demokraty o jejich vítězství. V analýze volebního chování jednotlivých voličských skupin se ukazuje, že sociální demokraté mají mezitím téměř identické voliče jako komunisti. Voliči mladší 44 let posunuli ČSSD daleko za středo-pravicové spektrum a teprve u voličů starších 44 let skončila ČSSD o víkendů těsně před TOP09. U voličů nad 60 let ČSSD jasně vyhrála.

S ohledem na chování voličů v roce 2006 a voličů letos úspěšné strany VV se lze domnívat, že Paroubkova strana ztratila několik procent nejen na úkor SPO-Z Miloše Zemana, nýbrž v první řadě ve prospěch nové strany VV Radka Johna. Také odchod voličů k TOP09 je v jistém rozsahu, zejména u mladších voličů, pravděpodobný.

Naproti tomu je odliv voličů od ODS k TOP09 masivní, takže obě velké strany zaznamenaly ve srovnání s rokem 2006 dvouciferné ztráty. „Konec konců si mohou ODS a ČSSD za tuto porážku samy. Osobní agresivita, kterou do české politiky tyto strany vnesly, u voličů nezabírá.“, analyzoval výsledky jeden z volebních vítězů Radek John.

Předpokládaný budoucí premiér Petr Nečas avizoval nutnost "hlubokých změn" ve straně a dementoval, že by také on mohl být svými spolustraníky napaden. Nečas je, stejně jako Ivan Langer, dlouhá léta aktivně činný v řadách ODS a je velkou částí veřejnosti vnímán jako příslušník „staré gardy“.

Pražský volební vítěz a první místopředseda ODS David Vodrážka požadoval v jedné z prvních reakcí, aby neúspěšní zástupci ODS nehráli ve straně již žádnou důležitou roli. Na otázku médií vztáhl tento výrok přímo na osobu místopředsedy strany Ivana Langer, "kterého voliči již dále nechtějí". Je čas pro změnu, řekl dále 39letý politik. Pavel Bém z výsledku voleb již vyvodil důsledky a složil funkci předsedy pražské organizace ODS.

TSCHECHIEN

DR. HUBERT GEHRING
TOMISLAV DELINIC
ANNIK TRAUZETTEL

30. Mai 2010

www.kas.de
www.kas.de/tschechien

Volební boj se vyznačoval osobními útoky

Velké množství předvolebních billboardů se začalo objevovat asi pět týdnů před volbami. Často se jednalo o anonymní urážlivé plakáty, které měly zneuctit konkurenční strany a jejich politiky („Nečas kašle na normální lidi“, „Je čas zastavit Paroubka“). Obsahová sdělení přitom přišla často zkrátka. Násilnosti vůči jednotlivým politikům tvořily přitom vrchol agresivního vedení volebního boje. Tak byl například při jednom ze svých předvolebních projevů inzultován sociální demokrat Bohuslav Sobotka, který se stal mezitím prozatímním Paroubkovým nástupcem ve vedení strany. Jiří Paroubek jen těsně unikl útoku lahví od okurek, která na něj byla vržena z řad diváků při jednom předvolebním mítinku. Nejen v tomto případě se cítil být Paroubek obětí útoku: Jeho reakcí na údajně „jednostranné zpravodajství“ českých médií bylo to, že vyzval svou stranu k tomu, aby tři týdny před volbami bojkotovala média a neposkytovala žádná interview pěti nejdůležitějším a nejčtenějším novinám a časopisům.

Evropa nehraje ve volbách žádnou roli

Není překvapením, že témata Evropa a zavedení eura nepatřila k otázkám, podle kterých by se voliči rozhodovali. Průzkumy ukázaly, že voliči kladli mnohem větší důraz na témata korupce, vzdělání a zadlužování. Právě v této chvíli přišly voličům vhod nové strany TOP09 a VV, které přinesly v těchto oblastech další argumenty. TOP09 je v první řadě spojována s hodnotově orientovaným Karlem Schwarzenbergem a ekonomicky kompetentním Miroslavem Kalouskem. Strana již při svém vzniku v loňském roce oznámila, že se v případě volebního úspěchu co nejdříve připojí k Evropské lidové straně (EVP). Na základě silného voličského mandátu je pravděpodobné a žádoucí, aby proevropská TOP09

konstruktivně prosazovala v nové středopravé koalici proevropskou politiku.

Naproti tomu neprojeví VV téměř žádný zájem o evropské otázky a koncentrovaly se výhradně na vnitropolitická témata.

Zůstane klidný styl vládnutí?

Obě nové strany mají ale jedno společné: Jejich předsedové, Karel Schwarzenberg za TOP09 a Radek John za VV, zaznamenávali v průzkumech hned po založení stran nepochopitelně vysoký stupeň oblíbenosti. Dle některých průzkumů považovalo až 45 procent Čechů Radka Johna za nevhodnějšího kandidáta na pozici premiéra. Po období úřednické vlády Jana Fischera a konfrontaci mezi ČSSD a ODS hledají Češi nového dobrého premiéra, který by navázal na klidný technokratický styl vládnutí Jana Fischera. Je třeba vyčkat, zda se toto časem podaří Radku Johnovi, Karlu Schwarzenbergovi nebo Petru Nečasovi.

Demokracie žije z konstruktivní diskuze

Lze však pochybovat o tom, zda je takový klid v české politice vůbec žádoucí. Demokracie žije z diskuze, ostrých argumentů, ale také z kompromisů. Strany vládnoucí koalice a opozice musí vytvářet tlak a nabízet alternativy. Soutěž myšlenek tvoří konec konců pluralistickou demokracii – to platí i pro Českou republiku.

Víkendové volby zdůraznily jedno: Partajní systém, který dosud platil za velmi stabilní, se silně otřásl v základech. Dvě z pěti stran dosud zastoupených v Parlamentu ztroskotaly na pětiprocentní hranici. Dvě největší strany vyšly z volebního boje s odřenýma ušima a utrpěly značné ztráty. Strany vzniklé téměř z ničeho si svým dvouciferným výsledkem vybojovaly nejen vstup do Poslanecké sněmovny, ale dokonce i dobré výchozí pozice pro silné zastoupení ve vládě.

To by mělo být varováním pro tzv. „etablované“ strany, aby v budoucnu v

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

TSCHECHIEN

DR. HUBERT GEHRING
TOMISLAV DELINIC
ANNIK TRAUZETTEL

30. Mai 2010

www.kas.de

www.kas.de/tschechien

předvolebních kampaních upustily od bezobsažného napadání soupeřů, a místo toho se věnovaly konkrétním problémům a konstruktivní práci. Pro ODS by mohlo být z tohoto pohledu nastávající legislativní období zkušební lhůtou. Křesťanští demokraté včasné varování podcenili a nyní hledí vstříc těžkému období.

Strana	Výsledek 2006 v %	Výsledek 2010 v %	+/-	Křesla 2006	Křesla 2010	+/-
ČSSD	32,32	22,08	-10,24	74	56	-18
ODS	35,38	20,22	-15,16	81	53	-28
TOP 09	-	16,70	+16,70	-	41	+41
KSČM	12,81	11,27	-1,54	26	26	0
VV	-	10,88	+10,88	-	24	+24
KDU-ČSL	7,22	4,39	-2,83	13	-	-13
SPO-Z	-	4,33	+4,33	-	-	-
Suverenita	-	3,67	+3,67	-	-	-
SZ	6,29	2,44	-3,85	6	-	-6
Celkem:				200	200	